

LAUSUNTO

14.1.2022

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Lausunto luonnoksesta laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeista eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeista eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Ehdotuksella säädettäisiin uusi laki eläinten hyvinvoinnista, jolla kumottaisiin voimassa oleva eläinsuojelulaki (247/1996). Eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annettua lakia (29/2000) muutettaisiin laajentamalla eläinten hyvinvointiongelmia koskevaa eläinlääkäriin ilmoitusvelvollisuutta. Kalastuslakiin (379/2015) sisällytettäisiin saaliiksi otettavien kalojen ja rapujen sekä syöttinä käytettävien kalojen lopetusta koskevat säännökset. Samalla eräisiin muihin lakeihin tehtäisiin uudistuksen edellyttämät tekniset muutokset.

Helsingin kaupungin ympäristöpalveluiden elintarviketurvallisuusyksikön eläinsuojelu-tiimi lausuu asiasta seuraavaa:

Lakiluonnoksen rakenne on käyttäjän kannalta vaikeaselkoinen. Luvut ”Yleiset periaatteet ja vastuu eläimistä”, ”Eläinten kohtelu” ja ”Eläinten hoito” sisältävät asioita, jotka voisivat kuulua näistä minkä tahansa otsikon alle, mikä hankaloittaa oikeiden pykälien löytämistä. Lisäksi luonnonvaraisia eläimiä koskevia pykälä on useassa luvussa. Käyttäjän kannalta olisi toivottavaa, että ne koottaisiin omaan lukuunsa.

2 Luku, Yleiset periaatteet ja vastuu eläimistä

7 § Sairaan tai vahingoittuneen eläimen auttaminen

Sairaan tai vahingoittuneen eläimen auttamisen pykälä säilyttää nykyisen eläinsuojelulain periaatteet. Utta on kolmannen momentin loppuvirke, jossa kunnalle säädetään vastuu eläinlääkärille tuotujen luonnonvaraisten eläinten lopettamisesta.

Helsingissä kunnalle kuuluvat eläinlääkäripalvelut on järjestetty sopimuksella Yliopistollisen eläinsairaalan kanssa. Luonnoneläinten hoidosta on puolestaan vastannut säätiönä toimiva Korkeasaaren eläintarha, jonne pelastuslaitoksen eläinpelastusyksikkö on kuljettanut hoitoa tarvitsevia luonnoneläimiä. Vuonna 2021 luonnonlinnuissa todetun lintuinfluenssan vuoksi luonnonlintujen hoito Korkeasaarella on vaikeutunut merkittävästi. Lintuinfluenssaan liittyvät suojautumistoimet ovat lisänneet toimintaan liittyviä kustannuksia ja lintuja on myös jouduttu lopettamaan aikaisempaa enemmän Yliopistollisessa eläinsairaalassa.

Kunnalle esitetty velvollisuus huolehtia kunnan järjestämälle eläinlääkäriin vastaanotolle tuodun sairaan tai vahingoittuneen luonnonvaraisen eläimen lopetuksesta on hyvä

uudistus, joka virallistaa nykyisiä käytäntöjä. Pykälässä tai sen perusteluissa olisi täsmennettävä kunnan velvollisuudesta korvata lopettaminen myös silloin kun eläinlääkintähuolto on ulkoistettu tai lopetus tapahtuu luonnoneläinten hoidosta vastaavan tahon toimesta kuten Helsingissä Korkeasaarella.

Olisi myös toivottavaa, että luonnoneläinten välttämätön hoito korvattaisiin valtion toimesta myös muuten kuin pelkkien lopetusten osalta. Helsingissä loukkaantuneita tai sairaita luonnoneläimiä ei ole mahdollista jättää pelkästään kuntalaisten avun varaan.

Perustelutekstin mukaan luonnonvaraisten eläinten kohdalla lopetuskyvyn tulisi olla selkeästi matalampi kuin ihmisen hoidossa olevien eläinten kohdalla. Tässä yhteydessä tulisi punnita toipumismahdollisuuden lisäksi lajin uhanalaisuutta. Uhanalaisten lajien yksilöiden elinmahdollisuus luonnossa tai edes tarhassa olisi otettava huomioon arvioitaessa lopetuskyvyn tasoa.

8 § Eläinlajien ja eläintenpitoa koskevat rajoitukset

Lajilistat selkeyttävät valvontaa

3 luku, Eläinten kohtelu

11 § Vastuu eläinten hyvinvoinnista eräissä tapauksissa

Pykälän mukaan alle 16-vuotias ei voisi yksin vastata eläimestä. Tämä selkeyttää valvontaa. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin alle 15- vuotiaan lapsen huoltajan valvontavelvoitteesta. Tämä jättää aukon valvonnassa 15- ja 16 –ikävuoden välille ja lakia tulisi johdonmukaistaa.

Laki jättää myös aukon yli 18 vuotiaiden vajaanvaltaisiksi julistettujen osalta.

Laista tulisi selkeämmin käydä ilmi myös Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä H4078/2021 todettu vastuu eläimen hoidosta. Kyseisessä päätöksessä todettiin, että eläimen omistaja on vastuussa eläimen hyvinvoinnista ja hyvästä kohtelusta myös silloin, kun eläin on luovutettu toisen henkilön hoidettavaksi. Eläimen omistajan on tuolloin pyrittävä varmistamaan, että eläintä kohdellaan asianmukaisesti hoidon aikana. Mikäli näin ei tapahdu, eläimen omistajan on kyettävä riittävän selvästi osoittamaan, ettei ole ollut ennalta arvattavissa, että eläintä hoitava henkilö kohtelisi eläintä eläinsuojelulain vastaisesti.

15 § Eläimille tehtävät toimenpiteet

Pykälän 6 kohdassa sallittaisiin eläinten keinosiemennyksen ja keinolliseen lisäämiseen liittyvät toimenpiteet ja tarkempi määrittely tehtäisiin valtioneuvoston asetuksella. Pykälässä 25 säädettäisiin eläinjalostuksesta, eikä sellaisia jalostusyhdistelmiä saisi käyttää, joista aiheutuu merkittävää haittaa eläimen hyvinvoinnille. Jalostuspykälä jää ennaltaehkäisevältä vaikutukseltaan vähäiseksi, jos keinosiemennyksen suorittamiseen ei vaadita selonottoa jalostuskäyttöön sopivuudesta.

16 § Toimenpiteiden tekijä ja kivunlievityksen käyttö

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kivunlievityksen käyttö pakolliseksi kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä. Tehokkaan kivulievityksen varmistamiseksi pykälää tulisi tarkentaa seuraavasti: "kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä on käytettävä riittävää kivulievitystä..."

18 § Kielletyt välineet ja laitteet

Välineiden ja laitteiden luettelo on laajennettu, mikä on hyvä asia.

Myös häiriökäyttäytymisen estämiseen tarkoitettujen välineiden, kuten koirien haukunestopannat, sisällyttämistä kiellettyjen välineiden listaan olisi hyvä harkita. Häiriökäyttäytymisen estäminen ei kuitenkaan poista käyttäytymisen taustalla olevaa tarvetta, ja eläin turhautuu ja kärsii, kun sen häiriökäyttäytyminen estyy.

4 luku, eläinten hoito

20 § Hoidon yleiset vaatimukset

3 momentin perusteluissa todetaan, että saalis- ja petoeläinlajien pito siten, että niillä on näkö-, kuulo- tai hajuyhteys, voi aiheuttaa eläimille kärsimystä. Tämä tulisi tuoda esiin myös pykälässä ja edellyttää, että samassa pitopaikassa pidettävien eri lajien edustajien lajityypillinen käytös ei saa aiheuttaa haittaa toisten lajien edustajille.

4 momentissa säädettäisiin että hoidossa olevien eläinten liikunnantarpeen säännöllisestä tyydyttämisestä tulisi huolehtia. Asetustasolla olisikin tärkeä määritellä säännöllinen liikunta erikseen eri eläinlajeille ja pitomuodoille tai ainakin saada selkeitä ohjeistuksia lain tulkinnasta heti lain astuessa voimaan.

21 § Ruokinta ja juotto

On hyvä että nisäkkäiden ja lintujen pysyvässä pitopaikassa vaadittaisiin jatkuva vedensaanti. Erikseen määritellyissä poikkeustapauksissa tulisi kuitenkin vaatia, että hoitaja pystyy osoittamaan valvontaviranomaiselle omavalvonnan keinoin miten eläimien vedensaanti taataan. Näin varmistuttaisiin siitä, että hoitajalla on riittävät ja perustellut tiedot eläimen vedentarpeesta, juomiskäyttäytymisestä, rehun, syömisen, lämpötilan ym. vaikutuksesta vedenkulutukseen eikä eläinten hyvinvointi tai terveys poikkeuksesta huolimatta vaarantuisi.

25 § Eläinjalostus

Jalostukseen ja lisääntymiseen liittyvät lisäykset lakiin ovat tarpeellisia. On olemassa useita eläinrotuja, joiden jokaisella yksilöllä esiintyy eläimen hyvinvointia vakavasti haittaavia piirteitä. Perusteluissa luetellaan joitakin ei-toivottuja piirteitä ja todetaan, että sairauksien ja vikojen periytymistä voidaan tutkia tarkastelemalla itse eläintä ja sen polveutumistietoja sekä geenitestejä. Tasapuolisen ja yhdenvertaisen valvonnan toteuttamiseksi pykälän soveltamisesta tarvitaan nykyisiä perusteluja tarkemmat valtakunnalliset Ruokaviraston ohjeet koskien esimerkiksi sitä, millaisia piirteitä jalostukseen käytettävällä eläimellä saa olla ja mitä tutkimuksia niiden toteutukseksi tai poissulkemiseksi edellytetään. Pykälään tarvitaan soveltamisohjeita välittömästi sen tullessa voimaan.

Lisäksi pykälässä tai ainakin sen perusteluissa olisi huomioitava ennaltaehkäisy. Eläinten jalostuksessa ennaltaehkäisy olisi ensi arvoisen tärkeää, jotta todellisuudessa vältetään sairaiden eläinten syntyminen eikä ainoastaan asiaan puuttuminen kun vahinko on jo tapahtunut. Nykymuodossaan pykälä antaa hyvin suppeat mahdollisuudet suunniteltujen

vanhempien terveystutkimusten suorittamisen valvontaan. Näin ollen pykälä jää ennaltaehkäisevältä vaikutukseltaan vähäiseksi. Pykälässä tulisi siten vaatia myös omistajan tai jalostajan selonotto velvollisuudesta eläimen jalostuskäyttöön sopivuudesta. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkennuksia tutkittavien ominaisuuksien osalta.

Lakiin eläinlääkäriammattin harjoittamisesta on pykälän 12 kolmannessa momentissa lisätty ehdotus ilmoitusvelvollisuudesta tiettyjen perinnöllisten vikojen johdosta koirille ja kissoille tehdyistä leikkauksista ja muista niihin verrattavista toimenpiteistä. Pykälä on tarpeellinen, mutta myös tältä osin tulisi ottaa huomioon ennaltaehkäisy ja lisätä ilmoitusvelvollisuus myös omistajan tai jalostajan eläimen jalostuskäytön sopivuuteen liittyvän selonottovelvollisuuden laiminlyönnistä.

Jotta jalostuspykälää pystyttäisiin tehokkaasti valvomaan, rekisterin tulisi olla valtakunnallinen ja sekä eläinlääkäreillä että valvontaviranomaisilla tulisi olla pääsy rekisteriin.

26 § Löytöeläimet

Kunnan velvoite säilyttää löytöeläimiä on nostettu jälleen 15 vuorokauteen. Aiemmassa esityksessä 10 vuorokauden säilytysaika on pääkaupunkiseudun löytöeläintalon tilastojen mukaan riittävä. Helsingissä kissojen keskimääräinen hoitoaika löytöeläintalossa on kahdeksan päivää ja koirien neljä. Noin puolet kissoista jää noutamatta kotiin. Tunnistusmerkinnän pakollisuuden myötä omistajan löytyminen nopeutuu. Säilytysaikaa tulisi siten lyhentää 10 vuorokauteen. Tämä pienentäisi myös kustannuksia.

Myös aiemmin tarpeellinen lisäys löytöeläinten kuljetuspalvelusta on poistettu. Näin ollen kuljetusvelvollisuutta ei ole määriteltä, joka tulee aiheuttamaan ongelmia löytöeläinten talteenotossa ja lisäämään valvontaviranomaisen työtaakkaa. Olisikin suotavaa, että kuljetuspalvelun järjestämisestä säädettäisiin.

On hyvä, että löytöeläinten hoidosta huolehtivalla ulkopuolisella palveluntuottajalla on oikeus periä eläimen omistajalta kustannukset suoraan. Selvyyden vuoksi pykälässä tulisi kuitenkin mainita myös kuljetuskustannusten periminen eläinten omistajalta.

Koirien ja kissojen pakollinen tunnistusmerkintä ja rekisteröinti eläintunnistusjärjestelmästä annetussa laissa on toivottu uudistus.

Pykälän tarkennus, jonka mukaan sairaalle tai vahingoittuneelle löytöeläimelle on järjestettävä sen tarvitsema ensiapu ja muu kohtuullinen hoito sairauden tai vamman hoitamiseksi, on tarpeellinen.

29 § Avuttomassa tilassa olevan luonnonvaraisen eläimen hoito

Lisäys siitä, että kansalaiset voisivat ottaa loukkaantuneita luonnonvaraisia eläimiä hoitoon vain ensiapuluontoisesti ja lyhytaikaisesti on toivottu uudistus.

6 luku, Eläinten tuonti ja luovutus

39 § Koiran- ja kissanpentujen tuontikielto

Koirien ja kissanpentujen tuontikiellossa eteenpäin myynnin kielto kahden kuukauden kuluessa on hyvä lisäys. Pykälään tulisi kuitenkin lisätä myös pysyvä luovutus, sillä usein

pentutehtailuun liittyy harmaa talous. Kun maksu suoritetaan käteisenä ja kauppakirjaa ei tehdä, on myymisen osoittaminen hankalaa.

Lisäksi nykyisen pykälän nojalla väliaikainen luovutus olisi mahdollinen, jolloin myyjä voisi luovuttaa pennun määräajaksi "kokeiluun" ja myydä eläimen vasta määräajan täytyttyä. Väliaikaisen luovutuksen valvomisen kannalta kahden kuukauden rajoite myynnissä ja pysyvässä luovuttamisessa on liian lyhyt. Aikaa tulisi lisätä kuuteen kuukauteen kuitenkin siten, että poikkeuksena pysyvälle luovutuksella mainitaan hyväksyttävä syy (esim. omistajalla ilmennyt allergia). Aikarajan olisi oltava pidempi myös tuonnin kannattavuuden huonontamiseksi ja kaupanteon hidastamiseksi, jotta se olisi tehokas tapa estää pentutehtailua.

Pykälän rikkomisesta aiheutuvat seuraamukset olisi oltava sellaiset, että tuojan eläimen tuonnista saama voitto jää varmasti pienemmäksi kuin laittomasta tuonnista tuleva seuraamus.

Pykälästä jää epäselväksi mitä viranomaisen tekee, jos maahan on jo tuotu alle puolivuotiaita pentuja. Tällä hetkellä EU:n sisältä tuoduille koirille aluehallintoviraston määräämä toimenpide eläintautiehtojen ja Traces-todistuksen puuttumisen vuoksi on koiran rokotus ja lääkitseminen ja eristys Suomessa määräajaksi. Suomessa ei tällä hetkellä ole virallista karanteenipaikkaa eikä löytöeläintaloja voida velvoittaa hoitamaan tautiriskineläimiä. Näin ollen eläimet jäänevät tuojan huostaan päätöksen teon ajaksi, joka johtaa pentujen jälleen myymiseen tai luovuttamiseen ennen viranomaistoimenpiteitä tai pennut jäisivät haltijalleen, mutta viranomaisen voi vain kieltää myymästä niitä ennen kuin niitä on pidetty vähintään 2 kuukautta.

Pentujen kauppaamisen tehokkaaseen estämiseen tarvitaan riittävä ja selkeä pelote taloudellisesta kannattamattomuudesta, kiinnijäämisestä tuonnin yhteydessä sekä siitä, että jälkikäteenkään todetusta tuonnista ei jää pentuja taloudellisesti hyödynnettäväksi. Tullilta vaaditaan tähän resursointia.

40 § Koirien ja kissojen myynti-ilmoitus

Helsingin kaupungin valvontaeläinlääkäreiden kokemuksen mukaan koirien ja kissojen myynti-ilmoituksia naamioidaan olemalla mainitsematta eläimen olevan myynnissä pimeään kaupan mahdollistamiseksi. Tämä tehdään käyttämällä termejä "etsii uutta kotia" tai "luovutetaan". Usein maksu suoritetaan käteisenä eikä kauppakirjaa tehdä jolloin eläimen myymistä on vaikea näyttää toteen. Siten pykälää ehdotetaan muutettavan seuraavasti: "Tarjottaessa myytäväksi tai luovutettavaksi..."

8 luku, Luvan- ja ilmoituksen varainen eläinten pito

56 § Toiminnanharjoittajan eräät ilmoitukset ja toiminnassa tapahtuvat muutokset

Kiertävän eläinnäyttelyn ja sirkuksen kiertuepaikoista ja aikatauluista vaadittava ilmoitus on tarpeellinen lisäys ja helpottaa valvontaa.

57 § Kotieläinpihasta tehtävä ilmoitus

Pykälässä säädettäisiin kotieläinpihan pitäjän ilmoitusvelvollisuudesta. Ilmoitusvelvollisuus on hyvä ja helpottaa valvontaa. Valvontaviranomaisella, myös kunnaneläinlääkärillä, tulisi olla pääsy rekisteriin ja rekisteristä tulisi olla saatavilla helposti selkeä ja ajantasainen tieto alueen kotieläinpihoista. Jotta voidaan varmistua siitä, että toiminnan muutokset sekä

lopettamisilmoitukset myös tallentuvat rekisteriin tulisi toimija velvoittaa tekemään nämä muutokset rekisteriin tietyn ajan kuluessa. Lupamenettely mahdollistaisi paremmin rekisterin ajantasaisen ylläpidon ja helpottaisi sekä tehostaisi valvontaa.

60 §, liite 2. Ammattimainen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuva seura- ja harrastuseläinten pito

Ammattimainen tai muutoin laajamittainen eläintenpito määriteltäisiin nykyistä tarkemmin ja perusteena käytettäisiin eläinten tai eläinten käytössä olevien häkkien, terraarioiden tai akvaarioiden määrää. Helsingin eläinsuojeluvalvonnassa todetaan melko usein puutteita sellaisissa yksityisasunnoissa sijaitsevilla kohteilla, joissa yhden tai kahden henkilön vastuulla on suuri määrä lemmikkieläimiä. Tyypillisesti ongelmia alkaa esiintyä, kun koiria ja/tai kissoja on viisi tai enemmän, ja/tai esimerkiksi kaneja tai jyrssiöitä kymmenen häkkillistä tai enemmän.

Lemmikkieläimiä on helppoa ja edullista hankkia, ja niitä mahtuu pieneenkin kerrostaloasuntoon suuri määrä. Omistaja yliarvioivat usein kykynsä hoitaa eläimiä pitkällä aikavälillä, ja tavallisimmat eläinsuojelutarkastuksilla havaitut puutteet liittyvät eläinten ruokintaan ja juottoon, pitopaikan puhtaanapitoon ja siihen, että koiria ei ulkoiluteta riittävästi. Lisäksi omistajat, joilla on hoidossaan suuri määrä lemmikkejä, joutuvat usein taloudellisiin ongelmiin, kun eläimet sairastuvat ja tarvitsevat eläinlääkärin hoitoa. Liitteessä 2 esitetyt eläinmäärät ovat varsin suuria: laajamittaista eläintenpitoa silloin, kun eläimiä ei myydä tai välitetä, olisi esimerkiksi vähintään kymmenen koiran pitäminen tai se, että eläimiä pidetään vähintään 30 häkissä. Valvonnan perusteella voidaan todeta, että määrät ovat korkeita ja tällaisen eläinmäärän pitäjällä on oltava jo varsin huomattavasti resursseja ja aikaa eläinten hoitoon.

Lisäksi liitteessä mainitaan vain säännöllinen kaupanpitäminen tai välittäminen. Pentutehtailu on usein harmaata taloutta eikä eläimistä saatuja maksuja voida osoittaa toteen. Siten liitteeseen tulisi lisätä maininta luovuttaminen.

11 luku Valvonta

78 § Tarkastus- ja näytteenotto.

Pykälän otsikossa on kirjoitusvirhe "*tarkastus- ja näytteenotto*" sijaan tulisi otsikon kuulua "Tarkastus ja näytteenotto"

5 momentissa määritellään oikeus tehdä tarkastus pysyväisluonteisen asumiseen käytettävässä tilassa. Pysyväisluonteisen asumien käytettävässä tilassa tulisi olla mahdollisuus tehdä tarkastus myös valvottaessa eläintenpitokieltoa. Tällä hetkellä pykälää tulkitaan siten, että pelkkä eläintenpitokielto ei mahdollista kotirauhan piiriin menemistä.

80 § Tiedonsaantioikeus

Vaikka eläinlääkintähuoltolain (29/2000) 12 § velvoittaa eläinlääkärinä antamaan eläinsuojeluasian selvittämiseksi tarvittavat tiedot viranomaiselle, käytännön kokemuksen mukaan näitä tietoja on vaikea saada yksityisiltä ammatinharjoittajilta salassapitovelvollisuuden rikkomisen pelossa. Siten olisi hyvä että pykälässä mainittaisiin tiedonanto velvolliseksi myös eläinlääkärinammatin harjoittaja.

81 § Läsnäolo-oikeus

Opiskelijan läsnäolo oikeus on hyvä ja tarvittava lisäys lainsäädäntöön.

82 § Asiantuntijan ja avustajan käyttäminen

Lisäys asiantuntijan ja avustajan käyttämisestä on hyvä ja helpottaa valvontaa. Eläinsuojeluvalvonta tulisi tehdä työsuojelusyistä yksityisasuntoihin aina parityönä. Pykälässä tai sen perusteluissa olisi hyvä myös todeta, että avustaja voisi olla esimerkiksi vartijakoulutuksen suorittanut henkilö, jos tarvetta on ainoastaan tarkastuksen toteutumisen turvaamiseen. Kun mennään tarkastukselle yksityisasuntoon, ei tiedetä etukäteen, keitä on paikalla ja miten he suhtautuvat tarkastukseen. Kun ennakkotiedot tarkastuskohteesta eivät edellytä poliisin läsnäoloa tarkastuksella, olisi vartijakoulutuksen saaneen henkilön mukana olo tarkastuksella joskus tarpeellista. Vartijakoulutuksen saanut avustaja osaisi tarkkailla tilannetta turvallisuuden näkökulmasta ja hänen läsnäolonsa ennalta ehkäisisi tilanteen muuttumista uhkavaksi.

83 § Tarkastusmenettely ja asianosaisen kuuleminen

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeuksia hallintolain 34 § :n kuulemisen edellytyksiin. Momentti pitää sisällään poikkeuksen 98 § :n 3 momenttiin. Poikkeus tulisi mahdollistaa myös 98 § :n 1 momentissa. Pykälän 2 momentti tulisi muuttaa kuulumaan seuraavasti: "Asianosaisen kuulemisesta säädetään hallintolain 34 §:ssä. Ennen tämän lain 95 §:n 2 momentissa, 96 §:n 1 momentissa, 97 §:n 1 momentissa tai 98 §:ssa tarkoitettuihin toimenpiteisiin ryhtymistä eläimen pitäjälle tai omistajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi vain, jos nämä ovat viipymättä tavoitettavissa."

Helsingissä eläimiä hylätään yksityisten ihmisten hoiviin tai löytöeläintalolle vuosittain kymmeniä. Tyypillisesti omistaja on pyytänyt lähipiiriään hoitamaan eläintään lyhyen ajan, mutta ei noudakaan eläintään sovitusti eikä omistajaa enää tavoiteta. Toinen tyypillinen tapaus on eläin, jolle on poliisin tai muun viranomaisen toimesta hankittu nykyisen 44 § :n mukainen väliaikainen hoito, mutta omistajaa ei enää tavoiteta. Löytöeläintalot on suunniteltu ja tarkoitettu eläinten väliaikaiseen hoitoon. Resurssit on mitoitettu vain löytöeläinten ja eläinsuojelun haltuunottamien eläinten lyhytaikaiseen säilytykseen. Tilanteessa jossa eläin ei koe 98 § :n 3 momentin mukaista kipua ja kärsimystä, kuulemisen mahdollistamisen prosessi voi kestää viikkoja tai jopa kuukausia ja vaarantaa eläimen hyvinvoinnin. Jos kuultava henkilö pakoilee, eikä hänen olinpaikkaansa tiedetä, kuuleminen pitäisi tehdä yleistiedoksiantona eli julkaista verkossa sitä koskeva ilmoitus. Tämäkin voi olla ongelmallista, sillä verkossa ei voida julkaista salassa pidettäviä tietoja, mitä kuuleminen saattaisi sisältää. Mikäli mahdollisuus kuulemiselle on kuitenkin annettava, on kunnille mahdollistettava tällaisen uuden eläinpopulaation hoito riittävällä rahoituksella ja resursseilla.

Pykälään olisi lisäksi syytä selventää, ettei eläinsuojelulain mukaiseen kuulemiseen sovelleta hallintolain säännöksiä, joiden mukaan kuuleminen pitäisi lähtökohtaisesti tehdä kirjallisesti. Asiaa selventää ratkaisu KHO:2015:88. Koska ehdotetussa laissa on nyt nykyisestä ESL:sta poikkeavasti otettu viittaus hallintolakiin, olisi säännöksessä samalla hyvä selventää hallintolain suhdetta eläinten hyvinvointilakiin myös tältä osin. Paras ratkaisu olisi, että eläinsuojeluviranomainen voisi tilannekohtaisesti päättää tehdäänkö kuuleminen kirjallisesti vai suullisesti. Suullista kuulemista voi puoltaa se, että päätös on hyvä antaa tietyissä tilanteissa nopeasti ja näin ollen suullinen kuuleminen nopeuttaa prosessia. Eläinsuojeluasioita ei voi verrata muuhun viranomaisvalvontaan, joissa kirjallinen kuuleminen on mahdollista ja perusteltua. Se, että lakiehdotuksen 83 §:ssä todettaisiin, ettei hallintolakia sovelleta sen osalta kuin siinä säädetään pääsäännöstä tehdä kuuleminen kirjallisesti, ei olisi este tehdä kuulemista kirjallisesti.

§ 85 Eläinten pitäjän velvollisuus avustaa viranomaista

Eläinten pitäjän velvollisuus avustaa viranomaista pitäisi tarkastuksen suorittamisen ja näytteenoton lisäksi koskea myös § 97 ja 98 täytäntöönpanoa toimenpiteen kiireellisyydestä riippumatta (esim. avustaminen aran eläimen kiinniotossa).

87 § Valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus

1 momentissa säädettäisiin valvontaviranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa eläinten hyvinvoinnin valvontaa koskevan asian vireilläolosta uuden alueen valvontaviranomaiselle, mikäli eläinten pitäjä muuttaa toimialueelta toiselle. Lisäys on hyvä, mutta tällä hetkellä kunnaneläinlääkäreillä ei ole pääsyä rekistereihin joista uusi asuinpaikka selviäisi eikä viranomaiselle tällä hetkellä olisi mahdollisuutta noudattaa kyseistä velvoitetta. Siten valvontaviranomaisille olisi taattava pääsy väestötietojärjestelmään tai vastaavaan rekisteriin sillä laajuudella että lain vaatimat tiedot pystytään toimittamaan eteenpäin.

89 § Tietojen luovuttaminen salassapitosäännösten estämättä muille viranomaisille ja kansainvälisille toimielimille eräissä tapauksissa

Ilmoitusvelvollisuudesta säätäminen on kannatettavaa. Ilmoitusvelvollisuuksia ja tiedonsaantia koskevia pykälä on luonnoksessa useita eri kohdissa ja niiden kokonaisuus on sirpaleinen. Eläinlääkäriammattinharjoittamislakia ja sen salassapitovelvollisuuspykälää tulee arvioida siitä näkökulmasta, että valvontaviranomainen tarvitsee tietoja tietyille eläimille tehdyistä toimenpiteistä ym. ja jos näistä ei voi saada tietoa, valvonta tai ainakin perusteltujen määräysten antaminen on mahdotonta.

91 § Ilmoitusvelvollisuus poliisille

Ehdotettu muutos on toivottu ja selkeyttää toimintaa.

12 luku Hallinnolliset pakkokeinot

97 § Kiireellisen hoidon hankkiminen

Lakiesityksen perustelujen mukaan aluehallintovirasto voisi ehdotetun lain § 116:n 1 momentin mukaan suorittaa kiiretoimenpiteestä aiheutuvat kustannukset niin sanottuna välirahoituksena eläinhoitolalle, josta eläimelle on hankittu hoitoa. Nyt, kun avustajien ja asiantuntijoiden käyttäminen on selkeästi määritelty uudessa lakiehdotuksessa, se, että aluehallintovirasto maksaisi viranomaisen kiiretoimien kustannukset selkeästi aina ensin ja perisi kulut omistajalta helpottaisi käytännön kenttätöitä.

116 § Hallinnollisista pakkokeinoista ja löytöeläinten talteenotosta aiheutuvat kustannukset

98 § 1 mom mukaisesta väliaikaisesta kiireellisestä hoidosta koituvat kustannukset kuuluisivat 116 § mukaan asianosaiselle, mutta myös väliaikaisesta kiellosta ja toiminnan keskeyttämisestä (esimerkiksi kilpailun tai näyttelyn keskeyttäminen) voi aiheutua

tosiasiallisia kustannuksia. Näiden kustannusten maksajasta ei olla ehdotuksessa säätämässä mitään.

Ehdotamme, että 116 § ensimmäisen virkkeen jälkeen lisätään virke:
Myös valvontaviranomaisen määräämään 95 §:n 2 momentissa tarkoitettuun asian selvittämiseksi annetusta väliaikaisesta kiellosta ja 96 §:n 1 momentissa tarkoitettuun asian selvittämiseksi annetusta väliaikaisesta toiminnan keskeyttämisestä aiheutuvat kustannukset kuuluvat eläinten omistajan tai pitäjän tai toiminnan harjoittajan maksettaviksi.

Helsingissä 14.1.2022

Päivi Lahti
Johtava valvontaeläinlääkäri
Helsingin kaupunki
Kaupunkiympäristön toimiala
Elintarviketurvallisuusyksikkö
Eläinsuojelu-tiimi
PL 58235
00099 Helsingin kaupunki